

07.05.2014

Kj/47

§ 184

Sj / Valtuutettu Terhi Koulumiehen aloite koulujen kasvisruokapäivästä luopumisesta

HEL 2013-014515 T 00 00 03

Päätös

Puheenjohtajan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättää katsoa valtuutettu Terhi Koulumiehen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Terhi Koulumies ja 24 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kouluissa palataan entiseen käytäntöön, jossa oppilaille on mahdollisuus valita lounaaksi joko kasvis- tai liharuoka.

Kaupunginhallitus toteaa opetuslautakunnan lausuntoon viitaten, että viikoittainen kasvisruokapäivä on toteutettu kaupunginvaltuuston 17.2.2010 (49 §) tekemän päätöksen mukaisesti kaupungin kouluissa, lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa 10.1.2011 alkaen.

Kaupungin koulu- ja opiskelija-ruokapalvelujen sisältö-, laatu- ja määrätaso on pääpiirteissään valtion ravitsemusneuvottelukunnan vuonna 2008 antaman kouluruokailusuosituksen mukainen. Suosituksen mukaan kouluateria kattaa kolmanneksen oppilaan ravinnon tarpeesta. Se täydentää näin kodissa tapahtuvaa ruokailua, eikä sen tarkoituksena ole olla lapsen tai nuoren ainoa päivittäinen ateria.

Kouluruokasuosituksen mukaisesti kaupungin koulujen kasvisruoka sisältää kasvien lisäksi kananmunaa ja maitotaloustuotteita (lakto-ovo-vegetaarinen). Ravitsemussuositusten mukaisessa lautasmallissa liha, kala ja kananmuna ovat toisiinsa verrattavia raaka-aineita ja ne on sijoitettu lautasmallissa samaan neljännekseen. Suositusten mukaisen

07.05.2014

Kj/47

aterian koostaminen ei siten edellytä lihan tai kalan tarjoamista päivittäin.

Palmian opetusvirastolle antaman tiedon mukaan oppilaat tai huoltajat eivät nykyisin kiinnitä erityistä huomiota kasvisruokapäivään eivätkä oppilaat tai huoltajat anna siitä muita ruokapäiviä enempää kielteistä palautetta. Opetusvirastoon ei myöskään ole enää tullut kielteistä palautetta kasvisruokapäivästä. Mikäli palautetta on saatu, se on koskenut yleisesti ottaen kouluruokaa. Opetusviraston näkemyksen mukaan viikoittainen kasvisruokapäivä on hyväksytty alun vastustuksen jälkeen vähitellen osaksi koulujen arkea.

On tärkeää, että oppilaat ja opiskelijat syövät päivittäin koulussa tarjolla olevan aterian ja että kouluruoan laatu on koulu- ja opiskelijaruokailulle asetettujen tavoitteiden mukainen. Kun lukuvuoden 2013–2014 kouluruokalista uudistettiin ja ruokatuotteita kehitettiin, tavoitteena oli erityisesti ruokalistan ja ruokalajien hyväksyttävyyden ja mieluisuuden. Ruokalistan uudistaminen tehtiin oppilaita kuullen. Saadun palautteen ja kehittämistyön tuloksena kasvisruokapäivien toiseksi pääruokavaihtoehdoksi on valittu oppilaiden suosikkiruokia. Ruoan menekki vaihtelee kouluissa päivittäin, ja siihen vaikuttaa enemmän ruoan mieluisuus kuin se, onko kyseessä kasvis-, kala- vai liharuoka. Jotkut kasvisruoat ovat jo nyt suosituimpia kuin vastaavat liha- tai kalaruoat. Kasvisruoan menekki on lisääntynyt vähitellen myös niinä päivinä, kun liha- tai kalaruoan rinnalla on vapaasti otettavissa kasvisruokaa.

Edellä esitettyyn viitaten kaupunginhallitus toteaa, että nykykäytännön muuttamiselle ei ole olemassa riittäviä perusteita. Kasvisruokapäivä on vakiinnuttanut paikkansa koulujen arjessa. Kasvisruokapäiviä ja kouluruokailua seurataan lukuvuoden aikana ja tarvittaessa opetusvirasto tekee muutoksia kulloinkin voimassa olevien ruokalistojen tuotevalikoimiin.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Terhi Koulumiehen aloite
- 2 Valtuutettu Terhi Koulumiehen aloite (allekirjoitettu)

Tiedoksi: Muutoksenhakukielto, valmistelu

Kaupunginkanslia

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

07.05.2014

Kj/47

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 22.04.2014 § 465

HEL 2013-014515 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää katsoa valtuutettu Terhi Koulumiehen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

vs. kaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Opetuslautakunta 25.02.2014 § 25

HEL 2013-014515 T 00 00 03

Päätös

Opetuslautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Viikoittainen kasvisruoka on toteutettu Helsingin kaupunginvaltuuston päätöksen (17.2.2010 § 49) mukaisesti Helsingin kaupungin kouluissa, lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa 10.1.2011 alkaen. Opetusvirasto kuuli asiassa myös oppilaskuntia ja johtokuntia. Saatujen lausuntojen perusteella noin puolet oppilaskunnista ja johtokunnista kannatti viikoittaista kasvisruokapäivää, puolet vastusti.

Opetuslautakunta pitää tärkeänä, että oppilaat ja opiskelijat syövät päivittäin koulussa tarjolla olevan aterian ja että kouluruoan laatu on koulu- ja opiskelijaruokailulle asetettujen tavoitteiden mukainen. Helsingin kaupungin koulu- ja opiskelijaruokapalvelujen sisältö-, laatu- ja määrätaso on pääpiirteissään valtion ravitsemusneuvottelukunnan antaman kouluruokailusuosituksen 2008 mukainen. Kouluruokasuosituksen ja kouluissa tarjottavan ruoan suunnittelun ja käytännön toteutuksen perustana ovat toistaiseksi vielä Suomalaiset ravitsemussuositukset – ravinto ja liikunta tasapainoon vuodelta 2005. Kouluruokasuosituksen mukaan kouluateria kattaa kolmanneksen oppilaan ravinnon tarpeesta. Kouluateria täydentää näin kodissa

tapahtuvaa ruokailua eikä sen tarkoituksena ole olla lapsen tai nuoren ainoa päivittäinen ateria.

Ruoan päivittäinen kulutus vaihtelee kouluittain ja ruoan menekkiin vaikuttaa ennemminkin ruoan mieluisuus kuin se, onko kyseessä kasvis-, kala- tai liharuoka. Kun ruoka on mieluisaa, se maistuu. Kouluruoan maittavuutta ja sen seurantaan korostetaan myös kouluruokasuosituksessa. Osa kasvisruoista on jopa suositumpaa kuin vastaavat liha- tai kalaruoat. Kasvisruoan menekki on lisääntynyt vähitellen myös niinä päivinä, kun liha- tai kalaruoan rinnalla on vapaasti otettavissa kasvisruokaa. Palveluntuottajan (Palmia) opetusvirastolle antaman tiedon mukaan oppilaat tai huoltajat eivät nykyisin kiinnitä erityistä huomiota kasvisruokapäivään eivätkä oppilaat tai huoltajat anna siitä muita ruokapäiviä enemmän kielteistä palautetta. Myöskään opetusvirastoon ei kasvisruokapäivästä ole tullut enää kielteistä palautetta. Mikäli palautetta on saatu, on se koskenut yleisesti ottaen kouluruokaa. Viikoittainen kasvisruokapäivä on hyväksytty alun vastustuksen jälkeen vähitellen osaksi koulujen arkea.

Kouluruoan korkea hyväksyttävyyssarvo ja ruoan mieluisuus varmistavat parhaiten sen, että oppilaat ja opiskelijat syövät päivittäin kouluaterian. Kouluruoan hyväksyttävyyttä lisää ruoan herkullinen ja syömään houkutteleva ulkonäkö ja maku, tarjoilun oikea-aikaisuus, palvelu sekä ruokailuympäristön viihtyisyys. Opetusviraston ja palveluntuottajien näkemystä vahvistavat Helsingin yliopiston maatalous- metsätieteellisessä tiedekunnassa vuonna 2013 valmistuneet kaksi maisterintutkielmaa. Tutkielmissa analysoitiin muun muassa kouluruoan maittavuuteen vaikuttavia tekijöitä. Kun Helsingin kaupungin lukuvuoden 2013–2014 kouluruokalistoja uudistettiin ja ruokatuotteita kehitettiin, oli tavoitteena erityisesti ruokalistan ja ruokalajien hyväksyttävyyden ja mielisuuden. Ruokalistan uudistaminen tehtiin oppilaita kuullen.

Saadun palautteen ja kehittämistyön tuloksena kasvisruokapäivien toiseksi pääruokavaihtoehdoksi on valittu oppilaiden suosikkiruokia. Suosittuja kasvisruokia ovat esimerkiksi kasvistortillat, pinaattihukaiset, kasvispyörykät ja kasvislasagnette. Suurin osa perheistä on vielä sekaravintoa syöviä, minkä vuoksi monet ravitsemuksellisesti täysipainoisista kasvisraaka-aineista valmistetut ruoat ovat osalle oppilaita vieraita. Tästä syystä useiden kaikille oppilaille mieluisten kasvisruokien kehittäminen on toistaiseksi vaikeaa.

Kouluruokasuosituksen mukaisesti Helsingin kaupungin koulujen kasvisruoka sisältää kasvien lisäksi kananmunaa ja maitotaloustuotteita (lakto-ovo-vegetaarinen). Kouluaterian ravintosisällön suunnittelun lähtökohta on voimassa olevat

07.05.2014

Kj/47

ravitsemussuositukset ja niiden toteutuminen.

Kouluruokasuosituksessa 2008 todetaan, että tarjolla on hyvä olla kaksi pääruokavaihtoehtoa. Toinen vaihtoehto voi olla kasvisruoka, jossa liha, kala tai muna korvataan palkokasveilla tai niistä valmistetuilla tuotteilla. Lisäksi suosituksessa todetaan, että samalla, kun tarjotaan oppilaille valinnan vaihtoehtoja, on tärkeää, että kaikkien ruokien perustana ovat terveydelliset periaatteet.

Ravitsemussuositusten mukaisessa lautasmallissa liha, kala ja kananmuna ovat toisiinsa verrattavia raaka-aineita. Ne on sijoitettu lautasmallissa samaan neljännekseen. Suositusten mukaisen aterian koostaminen ei edellytä lihan tai kalan tarjoamista päivittäin. Uudet pohjoismaiset ruokasuositukset julkistettiin 3.10.2013, ja niissä kiinnitetään huomiota aiempaa enemmän eri ruoka-aineiden laatuun ja merkitykseen ravintoaineiden lähteenä sekä niiden yhteyteen terveyteen. Pohjoismaisten suositusten perusteella laaditaan myöhemmin uudet kansalliset ravitsemussuositukset.

Edellä esitettyyn viitaten opetuslautakunta toteaa, että ei ole olemassa riittäviä perusteita muuttaa nykykäytäntöä. Kasvisruokapäiviä ja kouluruokailua seurataan lukuvuoden aikana ja tarvittaessa opetusvirasto tekee muutoksia kulloinkin voimassa olevien ruokalistojen tuotevalikoimiin. Opetuslautakunta toteaa, että viikoittainen kasvisruokapäivä on syyttä säilyttää Helsingin kaupungin kouluissa ja oppilaitoksissa kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen (17.2.2010 § 49) mukaisesti.

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Rauno Jarnila

Lisätiedot

Airi Rintamäki, ruokapalvelupäällikkö, puhelin: 310 86307
airi.rintamaki(a)hel.fi